

A Székely-krónika hazatérése

Székely István krónikája a világ jeles dolgairól számos példányban őrződött meg számunkra. A könyv restaurálása során előbukkant feljegyzés beszámol a Székely Nemzeti Múzeumból elmenekített kincsek zalaegerszegi tragédiájáról és a példány megmeneküléséről. 1945. március 28-ról 29-re virradóra a zalaegerszegi vasútállomáson veszteglő szerelvényben 52 láda sepsiszentgyörgyi múzeumi gyűjtemény is elpusztult vagy eltűnt egy légitámadás következtében. Több, később végzetesnek bizonyult döntés következménye volt a Székely Nemzeti Múzeum páratlan kincseinek a pusztulása. A katonai helyzetre való tekintettel a Közgyűjtemények Országos Főfelügyelősége már 1944 tavaszán rendeletet hozott arról, hogy a Tolna megyei Apponyi-kastélyba (Apponyi Sándor egykori lengyeli rezidenciájába, amely a híres könyvtárának adott otthont 1925-ig) szállítsák a legnagyobb értékeket. A végül szeptember 2-án evakuált anyag azonban – az időközben megváltozott körülmények

következtében – részben lengyeli, részben kolozsvári kitérővel Keszthelyre jutott. A karácsonyt még a keszthelyi múzeumban töltötték a kincsek, innen 1945 januárjában Zalaegerszegre indították az értékes rakományt, ahol a végzetes támadás érte tavasszal. A különleges rakományban megtalálhatók voltak például Apor Péter, Bod Péter, Benkő József és Cserei Mihály kéziratai, illetve Balassi Bálint Machiavelli-kötete az elején Rimay bejegyzésével, amelyet a költő Rimay Jánosnak küldött el a braunsbergi jezsuita kollégiumból 1591-ben. Azonkívül több erdélyi (pl. Szent-Iványi, Dálnoki Gál, Csíkszentmártoni Szabó) család irattára, rengeteg oklevél a Zsigmond-, Hunyadi- és a Jagelló-korból, sok ritka érme (Árpád-kori, Anjou, erdélyi), kép, festmény és fotó pusztult el velük együtt, illetve veszett nyomuk. A Székely-krónika felbukkanása több szempontból is örömteli. Ez az első épen maradt könyv, amely előkerült immár 70 évvel később a Székely Nemzeti Múzeum elpusztultnak hitt anyagából. Ráadásul ez a Székely-példány egykoron nemcsak Giróthi Péter 16. századi másolatait őrizte: az erdélyi Horvát Ilona özvegyeségéről szóló versét, illetve Balassi Bálint költeményének egy változatát, hanem a teljes Csereyné-kódexet, vagyis Tinódi Sebestyén Jászon-monda feldolgozását és Enyedi György, Szegedi András, valamint Pesti György históriás énekeit is. Szerencsés véletlennek köszönhető, hogy Kis Böndi János vasutas megtalálta a súlyosan megrongálódott kötetet és a nemzeti könyvtárnak ajánlódta valamikor 1945 után.

Több mint hét évtized OSZK-ban történt gondos őrzési, állagjavítási időszak után 2019 őszén a kötet ünnepélyes keretek közt visszaadásra került jogos tulajdonosának, a Székely Nemzeti Múzeumnak.

Farkas Gábor Farkas
farkas.gabor.at.oszk.hu